

Citacions

Tres savis hi ha hagut al món:

Adam, Salomó i Ramon.

Anònim, citat per **Francesc Pujols**

Trets. Els trets de la meva ànima podrien ser: la paranoia, la lentitud en l'aprenentatge i l'anarquisme sistemàtic. Penso que tots tres aspectes es complementen sobergament i, alhora, expliquen el meu enderament per l'automatisme. No sé si a En Ramon Lull li esdevenia una cosa semblant i per això l'Església l'hagi foragitat. En això rau el seu triomf. Nosaltres, per contra, hauríem de considerar-lo el primer sant verament nostre.

Miquel Bauçà

Entre aquells que en solitud han aconseguit la visió i han adquirit poders meravellosos hi ha hagut Moisès, Jesús de Natzaret, Ramon Lull i els contempladors que floriren entre els egipcis i els babilonis.

Giordano Bruno

Sabíeu que Piotr I. Txaikovski havia pensat fer una òpera sobre Ramon Lull? En una carta al seu germà Modest del 13 de gener del 1870, el compositor li anunciava que Serguei Aleksàndrovitx Ratxinski, un amic seu que també li proporcionava idees musicals de caire popular per incloure a les òperes, li estava preparant el guió per a una nova òpera. André Lischke, en la seva gran biografia del músic, explica que Ratxinski va comunicar a Modest l'existència dels guions de *La Mandràgora* (un altre projecte) i *Ramon Lull* un cop Txaikovski ja era mort. I d'aquí prové la informació sobre el projecte Lull: "El personatge és un heroi espanyol del segle XIII, guerrero, alquimista, poeta i missioner alhora". Sembla que ens pinti la figura d'un templer. I Litschke afegeix:

"En el guió de Ratxinski apareix com una barreja de Don Joan i Faust; mortalment ferit en una batalla contra els moros, mor en braços de la seva fidel Inés". El projecte, però, no arribà a bon port, i potser millor, segons com acabés apareixent la personalitat de Lull. Tot i que una òpera de Txaikovski sobre un tal Ramon Lull, fos com fos el personatge, sempre hauria estat un trumfo a reivindicar.

Jaume Creus

Avui ser català és la més gran sort de cara a l'esdevenidor. És com un jueu a l'època de Neró, un d'aquells perseguits de Judea que en dos mil anys han conquistat el món. Un burro català té als seus cromosomes el geni del poder paranoic i conqueridor. El filòsof català Ramon Lull, alquimista metafísic que va escriure els 12 principis de la filosofia, místic i màrtir, m'inspira. Com ell crec en la transmutació dels cossos, estic segur que la nostra capacitat de deliri conduirà un dia el poble català als més alts destins, mitjançant els poders de la imaginació paranoica. Segons un altre català, Francesc Pujols, en nosaltres hi ha un àngel que no pot veure la llum si no és després d'una llarga sèrie de mutacions, començada a partir del regne mineral, per accedir a l'home després de passar pel vegetal i l'animal. Jo estic a la fase angèlica de la meva existència. M'acosto a l'absolut i he preparat una sèrie de mètodes per realitzar-me, des del retard de l'orgasme fins al gaudi amb la idea de la meva mort. Aviat es coneixerà en Dalí convertit en àngel!

Salvador Dalí

Els 16 atributs de Ramon Lull permeten 20.922.789.888.000 combinacions. Em desperto proposant-me d'aconseguir aquest número de combinacions a l'interior de la meva esfera transparent

en la qual efectuo des de fa quatre dies els primers experiments (els primers que jo sàpiga) sobre el "vol de les mosques". Però els domèstics de casa van sobresaltats: la mar està esvalotada. Diuen que és el temporal més fort dels darrers trenta anys. L'electricitat és tallada. És fosc com si fos de nit i hem d'en-

endre espelmes. La barca groga de Gala ha trencat les amarres i deriva al mig de la badia. El nostre mariner plora i pica la taula amb grans cops de puny. No suportaria de veure aquesta barca estavellant-se contra les roques!, exclama. Ho sento des del taller, on Gala em ve a veure per

L'Enigma Estètic

Amics, mediteu i tingueu en compte el gran honor que ens fan els savis i científics portant-nos els seus darrers coneixements sota la Cúpula del Museu.

Considerem i meditem el fet que el mateix Leibniz va voler continuar L'Art Combinatori de Raimon Llull, el Doctor Il·luminat; les rodes combinatòries funcionaven gràcies a un fil roig que les travessava pel centre i que es trobava cosit al pergamí, i de Nit, deia que si es tenia per costum, continuaven rodant i combinant-se en el Somni, com les rodes del Foc Ardent tal i com volia Heràclit L'Obscur.

El fenomen estètic va estretament lligat a La Història de la Ciència encara que solament fóra pel simple fet que en tots dos es dona l'elecció experimental.

Sortint de les tenebres medievals de Raimon Llull, el qual era tot un poeta, retrobem la plena llum que comença a ser científicament estudiada pel Príncep de Broglie, el qual també era tot un poeta. El llarg debat entre la Teoria ondulatòria i la Teoria corpuscular arribà a la següent conclusió: la llum és alhora onda i corpúscul.

En la termodinàmica, la dualitat continguda entre l'entropia i la negentropia és el, filosòficament comprensible, principi de la indeterminació de Heisenberg.

Després de Heisenberg i el seu principi de la indeterminació sabem que hi ha àtoms encantats, tota vegada que l'encant és una propietat de determinats àtoms.

No es pot pas trobar una noció més estètica que la darrera Teoria de les Catàstrofes de René Thom que s'aplica tant a la geometria del melic parabòlic com a la deriva dels continents. La Teoria de René Thom ha encantat tots els meus àtoms des que vaig començar a conèixer-la.

Salvador Dalí, Marquès de Dalí i Púbol.
Figueres, 1 de novembre de 1985

demanar-me que baixi a consolar el mariner que les minyones es pensen que s'ha tornat boig. Però tot baixant passo per la cuina i, a la primera, hi atrapo al vol amb una celeritat i una destresa i una hipocresia excepcionals la mosca que necessitava per al meu experiment. No se n'ha adonat ningú. Al nostre mariner, li dic:

No et lamentis! Comprarem una altra barca. No es podia pas preveure, una tempesta així!

I amb una sobtada coqueteria arribo fins a posar-li la mà a l'espatlla, la meva tancada amb la mosca a dins. De seguida sembla que es calma i torno a pujar al taller per tancar la mosca a l'esfera. Mentre observo el vol de la mosca sento grans crits a la platja. Hi corro. Disset pescadors i els domèstics criden: "Miracle!" En el moment que la barca s'anava a estavellar a les roques el vent havia canviat de sobte i havia vingut, com un animal fidel i obedient, a amorrar-se al sorral davant de casa. Amb una habilitat sobrehumana, un mariner li havia llançat una àncora amb una corda i havíem pogut treure la barca lluny de les ones que l'alçaven cap a les roques agafant-la de cantó. No cal precisar que la meua barca, a més del nom de Gala du el de "Milagros", és a dir, miracles.

Simultàniament, quan torno al taller, constato que

la meua mosca tota sola també ha fet diversos miracles, el més extraordinari dels quals era que havia realitzat les 20.922.789.888.000 combinacions preconitzades per Ramon Llull, i que jo havia estat desitjant tant.

Faltaven exactament vuit minuts per les 12 del migdia.

Salvador Dalí

ROMA. Als jardins illuminats amb torxes de la princesa Pallavicini, Dalí reneix, sorgint de cop i volta d'un ou cúbic recobert de les inscripcions màgiques de Ramon Llull i pronuncia un discurs explosiu en llatí.

Salvador Dalí

Tinc una idea daliniana: l'única cosa de què el món no en tindrà mai prou és l'exageració. Aquesta va ser la gran lliçó de la Grècia antiga, que ens fou revelada per primer cop, crec, per Frederic Nietzsche. Perquè a Grècia, si és cert que l'esperit apol·lònic va arribar a la més alta de les mesures universals, encara és més veritat que l'esperit dionisiac va sobrepassar totes les desmesures i totes les exageracions. Només cal veure llur mitologia tràgica. Així, doncs, m'agraden Gaudí, Ramon Llull i Juan de Herrera, perquè són els sers més extremadament exagerats que conec.

Salvador Dalí

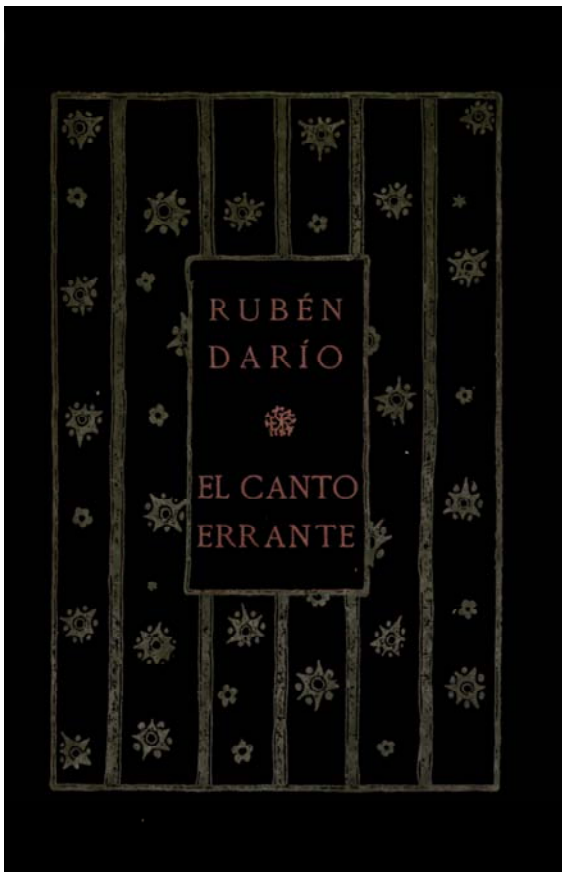
Es pot ser poeta i alhora posseir una concepció científica completa de les coses, sense que sigui paradoxal, perquè així van ser Leonardo i Llull.

Salvador Dalí

Penso en la necessitat de trobar dogmes plens de certituds sobre la vida eterna, tinc la intuïció que és en l'obra de Ramon Llull que trobaré un dia de què convènce'm.

Salvador Dalí

Yo no soy iconoclasta. ¿Para qué? Hace siempre falta a la creación el tiempo perdido en destruir. Malhaya la filosofía que viene de Alemania, que viene de Inglaterra o que viene de Francia, si ella viene a quitar, y no a dar. Sepamos que muchas de esas cosas flamantes importadas, yacen, entre polillas, en ancianos infolios españoles. Y las que no, son pruebas por corregir para la edición de mañana, en espera de una sucesión de correcciones. Se está

ahora, editorialmente —en Palma de Mallorca—, desenterrando de sus cenizas a un Lulio. ¿Creéis que este fénix resucitado contenga menos que lo que puede dar a la percepción filosófica de hoy cualquiera de los reporters usuales en las cátedras periodísticas y más o menos sorbónicas del día?

Rubén Darío

El concepte gairebé exclusivament moral i espiritual que Llull té de la veritat ajuda a entendre la seva ferotge oposició a la teologia i filosofia de les escoles.

Mark D. Johnston

Els clàssics són en mi. Ens tractem de vós, familiarment. Jo no he perdut mai la consciència de la unitat literària medieval. No m'estic de repetir que, si Llull i Ausiàs March fossin francesos o anglesos, se'n parlaria constantment arreu. Tota la meua poesia és feta de pedra del Pirineu i miro que tingui el que en diríem "l'estil de Catalunya", que ve de Llull, d'Arnau de Vilanova, de Gaudí. Em dolent els tres segles de Decadència desaprovats, per això assaig d'escriure en el català que fóra vivent sense la influència castellana ni la minva del conreu literari.

J. V. Foix

Baixo les escales, dretes, de casa del carrer Setantí i el deixo envescat amb el darrer volum dels clàssics: *Doctrina pueril*, de Llull, que acaba de sortir: "Per a mi és sempre vivent", em diu. Fa deu anys, un dia, a Sitges, el va veure de debò. Prop del cementiri hi havia un home amb una barbassa i cofat amb un bonet, com Llull, amb un feix de llibres a la vora i una ploma d'oca. De moment la visió el torbà, però no somiava. Després va saber que era un capellà copte, refugiat o de vacances.

Conversa entre J. V. Foix i Albert Manent

El misticisme i el racionalisme de Llull són una síntesi estètica al seu cor. Aquesta és la seva esbojarrada realitat metafísica.

Jorge Oteiza

Tot parteix d'aquell dia del final de la tardor del 1937 o del començament del 1938, durant el qual vaig

tenir la revelació —se'm feu patent— que el meu camí, la meua obra futura es condensava en la interacció —gairebé hauria de dir en la interpenetració o en la còpula— de l'essència que informa els dos llibres que em feien companyia i amb els quals jo m'havia reclòs: el *Llibre d'Amic e Amat* de Ramon Llull i les *Obres* de Rimbaud. [...] Recordo molt bé que fou el concepte llampeguejant d'*alquímia*, explicat en les pàgines de Rimbaud, implícit en les de Ramon Llull, el que provocà la meua il·luminació".

"I fou durant aquelles setmanes de reclusió quan el llaç existent entre Llull i Rimbaud se'm féu del tot evident, quan el concepte d'alquímia m'esdevingué del tot clar i quan vaig traçar el projecte d'escriure uns *Poemes de l'alquimista* i uns *Quaderns de l'alquimista* que abracessin totes les formes d'expressió possible, tota la gamma de sentiments i de punts de vista mentals imaginables, per contradictoris que fossin. L'estat de contradicció interna en el qual em trobava em facilità aquesta tasca, aquesta visió, i crec que aquell estat de contradicció corresponia també al del meu país. El cert és que jo vivia amb la idea i la certesa que, en aquell moment *agònic*, allò que constituïa la idiosincràsia més profunda del geni català se'm feia transparent a través d'aquella revelació, *gràcies* a aquella revelació.

Però el que jo em pensava que fóra la tasca d'unes setmanes, o d'uns mesos a tot estirar, se'm convertí en l'empresa de tota la vida".

Josep Palau i Fabre

Que dos dels grans alquimistes medievals —Llull i Vilanova— siguin catalans, hauria hagut de fer reflexionar una mica més la gent del nostre país. Al costat de la pretesa filosofia catalana i de l'escola dita del seny, casolana i rànica, es dreça aquesta altra tradició, empeltada de follia, que és l'alquímia. És l'única que pot donar-nos un rang universal. L'única per on podem retrobar una grandesa que coincideix amb la grandesa de l'home. Vivim una renaixença de l'alquímia. No com els lletrats i erudits podrien imaginar-la, sinó d'una forma molt més temptadora i molt més ambiciosa que les precedents. La represa de la tradició òrfica no es fa, aquesta vegada, a través de pergamins, sinó a través de la Memòria i en la sang. Ha calgut reconquerir-la centímetre a centímetre (mot per mot). Avui som al llinar de la descoberta. Els secrets que governen la vida estan a punt de tornar a les nostres mans.

Josep Palau i Fabre

La tònica general [en Llull sembla ésser] la de prescindir bastant d'allò que interessa els seus contemporanis.

Josep Perarnau

No hi ha paraules per a explicar la força de les dels llibres d'En Ramon Llull.

Francesc Pujols

Els clàssics no són res si cada generació literària no els llegeix amb una nova mirada, els interpreta, refà i selecciona, fent de pont amb els nous lectors i els nous temps. Entre els 700 anys del naixement i de la mort de Llull encara és Foix qui ens ha de dir que el *Llibre d'Amic e Amat* és el millor poema escrit en català.

Valentí Puig

Després d'un Wagner ecologista, ara és l'hora de les rebaixes Ramon Llull. Confondre divulgació i cultura pop ja és un hàbit solidificat per la necrofilia dels aniversaris i commemoracions, de manera que qui primer arriba —com va ser el cas de Salvador Espriu— despenja del calendari l'últim damnificat, com va ser Joan Vinyoli. Cada aniversari esdevé, de forma ineluctable, un any de rebaixes. Ara no descansarem fins que tinguem samarretes Ramon Llull, xupa-xups Ramon Llull, videoclips Ramon Llull, pastitxos d'*El nom de la rosa* amb Ramon Llull fent de Philip Marlowe o una cantata rap amb la lletra del *Llibre d'Amic e Amat*. I les preguntes fonamentals segueixen sense resposta: què hauríem de llegir per renovar els vincles amb l'esperit de Llull, fins on es manté llegible, què en podríem aprendre?

L'any 1933, J. V. Foix escolta una conferència del gran lul·lista Salvador Galmés, amb motiu del setè centenari del naixement de Llull. Al costat de la potència poètica, l'ambició lul·liana d'unitat té, segons Foix, la naturalesa de primer temperament polític extraguerrer de la unitat territorial de Catalunya, la dels grans conquistadors. Foix concep un Llull antiburgès, amb uns ideals de contemplació que a la vegada són voluntat d'acció. Passió d'unitat i passió d'amor —diu— d'un polític de la Ciutat de Déu que és un anti-Richelieu. ¿Qui sabria escriure coses tan reveladores ara que commemorem els 700 anys de la seva mort? Fins i tot si ens considerem ben lluny o fins i tot als antípodes de Llull, quan Foix

parla a la vegada de fúria de coneixement i fervor passional, ens en sentim deutors.

Aleshores, a Mallorca, mossèn Galmés, a la vegada un narrador ruralista de llenguatge poderós i limitació eclesial, anava publicant les obres de Llull. Era inevitable que allò acabés en una col·lisió espectacular entre ell i mossèn Alcover. I a la vegada ambdós tenen un sentit de la llengua il·limitat i torrencial. És clar que en època minimalista seria inoportuna una selecció de l'obra narrativa de Salvador Galmés. Tot sigui dit, per a qui vulgui entendre qui era Galmés és del tot convenient no llegir la monografia de Pere Rosselló Bover, com no sigui per reduir la literatura a la condició innòcua i grisa d'un paraigüer casolà.

Els clàssics no són res si cada generació literària no els llegeix amb una nova mirada, els interpreta, refà i selecciona, fent de pont amb els nous lectors i els nous temps. Entre els 700 anys del naixement i de la mort de Llull encara és Foix qui ens ha de dir que el *Llibre d'Amic e Amat* és el millor poema escrit en català. "Sospirs, llàgrimes i llanguiments": res còctitzable en temporada de rebaixes.

Valentí Puig

Llull és una màquina de narrar, d'una imaginació frondosa com ben poques — i la imaginació és la matèria de l'art i el pensament. Llegint-lo, la sorpresa és constant. Només per apuntar algunes virtuts que trobarem en la seva literatura: una senzillesa popular i pràctica, una capacitat comunicativa, una racionalitat tan incontaminada que encara es manté verge i compatible amb l'emotivitat i la ingenuïtat redemptores, un optimisme de la fe que es pot resumir en el lema "puja ton entendre e pujaràs ton amar." Ens convé molt, encara que sigui per contrastar Llull amb les maneres d'avui.

Toni Sala